

Credit crunch, spread i rating we włoskim języku ekonomii i finansów

Wyrażona przez Tullio de Mauro opinia o rosnącej ilości anglicyzmów używanych w języku włoskim jest punktem wyjścia rozważań dotyczących leksemów obcojęzycznych rejestrowanych przez kolejne wydania słowników języka włoskiego. Analiza dotyczy terminów wykorzystywanych w języku ekonomii i finansów. Przez lingwistów takich jak Gian Luigi Beccaria, Gaetano Berruto, Alberto Sobrero oraz Maurizio Trifone jest on rozumiany jako jeden z języków specjalistycznych. Ze względu na dużą ilość terminów wykorzystywanych w dyskursie specjalistycznym poświęconym ekonomii ograniczono rozważania do następujących leksemów: credit crunch, rating oraz spread. Rozważania teoretyczne zostaną poparte przykładami z prasy specjalistycznej. Korpus tworzą frazy wyekscerpowane z dziennika „Il sole 24 ore”.

Słowa kluczowe: anglicyzmy, ekonomia, język specjalistyczny

Credit Crunch, Spread and Rating in Italian Language of Economics and Finance

The starting point of discussion on foreign lexemes registered in consecutive editions of Italian dictionaries is the opinion about increasing number of Englishism formulated by Tullio de Mauro. The analysis covers terms used in the Italian language of economics and finance. Gian Luigi Beccaria, Gaetano Berruto, Alberto Sobrero and Maurizio Trifone understand this language as one of the specialised languages. Because of the numerous terms used in specialised discourse devoted to economics, I will narrow the discussion to: credit crunch, rating and spread. The presented Theory will be supported by examples derived from the specialised press. The corpus contains phrases found in „Il sole 24 ore” journal.

Keywords: Englishisms, economics, specialised language

Author: Ramona Mankowska, Nicolaus Copernicus University in Toruń, Fosa Staromiejska 3, 87-100 Toruń, Poland, e-mail: rmankows@doktorant.umk.pl

Received: 6.2.2019

Accepted: 1.5.2019

Uwagi wstępne

Język włoski w przeważającej mierze składa się z leksemów pochodzących z XIV wieku (por. Marazzini 2018:20-22; Dardano/Trifone 2013:44), gdy w dziełach „Boska komedia” Dante (2007), „Sonety do Laury” Petrarca (2001) i „Dekameron” Boccaccio (2017) zawarli wzorzec przyszłego standardu językowego, który został ukształtowany w drugiej połowie XIX wieku po proklamacji Królestwa Włoch w 1861 r. Uwarunkowania historyczne i wielowiekowa tradycja lingwistyczna nie determinują jednak hermetyczności języka, czy niechęci do przyjmowania terminów obcojęzycznych oraz inkorporowania ich do języka włoskiego. W ostatnich dziesięcioleciach zauważalna jest tendencja przeciwna. Tullio de Mauro wyraża wprost, że powszedniość anglicyzmów nieustannie rośnie i kolejne edycje słowników rejestrują coraz większą

ich ilość. „Porównanie danych pierwszej edycji słownika Gradit (De Mauro 2007) wskazuje, że w ostatnich latach anglicyzmy odebrały tradycyjny prymat leksemom pochodzącym z języka francuskiego i ich liczba stale rośnie”¹ (De Mauro 2014:136). Wśród czynników determinujących deklasację języka francuskiego są między innymi uwarunkowania polityczne. Procesy integracyjne na Starym Kontynencie i w skali światowej powodują, że coraz większa liczba leksemów pochodzi z innych języków, w szczególności *lingua franca* ostatnich dekad – języka angielskiego. Fakt ten w konsekwencji powoduje wzrost rangi anglicyzmów we współczesnej włoszczyźnie, jak również w innych językach. Gian Luigi Beccaria zauważa, że „dzisiaj drugim językiem, nie tylko wśród uczonych, jest język angielski. I nie tylko w Europie, to zjawisko planetarne”² (Beccaria 2002:243). W ten sposób zostaje podkreślana popularności anglicyzmów wzbogacających leksykografię innych języków, w tym języka włoskiego.

Punkt wyjścia stanowią uwagi nad językiem specjalistycznym oraz jego percepcją we włoskim językoznawstwie. Lingwiści włoscy nie są zgodni i nie wskazują jednogłośnie terminu, który odnosiłby się kompleksowo do wskazanego problemu i nie pozostawiał miejsca dywagacjom dotyczącym nomenklatury. W rezultacie, równolegle funkcjonuje kilka opinii, jak również współlistnieje wiele określeń terminologicznych, które zostaną omówione w kolejnych paragrafach. Aby uniknąć niezręczności spowodowanej brakiem odpowiednich ekwiwalentów w języku polskim, w niniejszej pracy używana będzie nomenklatura włoskojęzyczna lub termin język specjalistyczny jako ogólne odniesienie.

1. Anglicyzmy w języku włoskim

Język angielski używany jest tak w dyskursie profesjonalnym, jak również w języku *mass mediów* czy reklamy oraz w codziennych rozmowach rodzimych użytkowników języka włoskiego. Gian Luigi Beccaria cytowany w publikacji Claudia Giovanardiego zauważa, że język włoski nie jest poddawany procesom lingwistycznym w całej swojej rozciągłości, ale „przenikanie języka angielskiego dotyczy tylko kilku dziedzin”³ (Giovanardi 2008:13–49).

Niniejsza analiza będzie więc ograniczona do jednej z kilku dyscyplin charakteryzujących się wysokim odsetkiem anglicyzmów używanych w komunikacji specjalistycznej, jakim jest język ekonomii. W oparciu o materiały prasowane publikowane we włoskiej

¹ Przekład tego i kolejnych cytatów R.M. Oryg.: „Il confronto con i dati registrati nella prima edizione del Gradit mostra che negli ultimi anni gli anglismi hanno scalzato il tradizionale primato dei francesismi e continuano a crescere con intensità”.

² Oryg.: „Oggi la seconda lingua, e non soltanto dei dotti, è l'inglese. E non soltanto in Europa: è un fenomeno planetario”.

³ Oryg.: „La penetrazione dell'inglese riguarda solo alcuni settori”.

prasie codziennej stworzono korpus skoncentrowany wśród leksemów oraz wyrażen: *credit crunch*, *spread* oraz *rating*. Nadrzędnym celem jest przedstawienie rosnącej roli anglicyzmów w komunikacji specjalistycznej odnoszącej się do zagadnień traktujących o ekonomii.

W tabeli numer 1 zestawiono definicje pochodzące ze słowników „Gradit: Grande dizionario italiano dell'uso” (De Mauro 2007), „Dizionario italiano Sabatini Coletti” (Sabatini/Coletti 2008) oraz „Il nuovo Zingarelli minore. Vocabolario della lingua italiana” (Zingarelli 2008). W dalszej części słowniki będą odpowiednio nazywane De Mauro, Sabatini Coletti oraz Zingarelli.

Tab. 1. Termin **anglicyzm** w słownikach języka włoskiego

słownik	anglicyzm
De Mauro (2007:119)	‘słowo, wyrażenie lub konstrukcja z angielskiego, które weszło do innego języka; słowo lub wyrażenie, które tworzy kalkę semantyczną z angielskiego’
Sabatini Coletti (2008:127)	‘słowo, wyrażenie lub konstrukcja własna z języka angielskiego, które weszło do innego języka, także z przystosowaniem fonetycznym’
Zingarelli (2008:70)	‘słowo lub wyrażenie własne z angielskiego, które weszło do innego języka’

Jak wynika z zestawionych definicji, cytowane słowniki języka włoskiego wskazują na dwie podstawowe cechy, czyli pochodzenie z języka angielskiego oraz wejście leksemu do innego języka. W słowniku Sabatini Coletti (2008) wskazuje się także na aspekt fonetyczny zjawiska, w słowniku De Mauro (2007) natomiast, podkreśla się, że słowo lub wyrażenie mogą stanowić kalkę semantyczną.

Gian Luigi Beccaria zastanawia się nad czynnikami determinującymi popularność anglicyzmów w języku włoskim. Podkreśla cechy faworyzujące pozycję języka angielskiego w następujących terminach: „anglicyzm ma dzisiaj przewagę w niektórych istotnych elementach strukturalnych: ekonomii syntaktycznej oraz pewnej wygodzie leksykalnej”⁴ (Beccaria 2002:246). Ze słów językoznawcy ewidentnie wynika, że cechą decydującą są preferencje leksykalne oparte na uproszczeniu słownictwa oraz chęci zredukowania ilości użytych słów.

Biorąc pod uwagę dużą liczbę terminów pochodzących z języka angielskiego, niniejsza analiza skoncentruje się na wskazaniu zaledwie trzech z nich: *credit crunch*, *spread* i *rating*. Rozważania zostaną ograniczone do użycia wymienionych leksemów w komunikacji specjalistycznej ze szczególną atencją nadaną językowi ekonomii i finansów.

⁴ Oryg.: „L'anglicismo ha oggi in suo favore alcuni elementi strutturali rilevanti: l'economicità sintattica e una certa comodità lessicale”.

2. Język specjalistyczny

Jednym z prekursorów włoskiej myśli językoznawczej w zakresie definicji języków specjalistycznych był Gian Luigi Beccaria, który w latach 70. XX w. wprowadził do językoznawstwa termin „*linguaggio settoriale*”, rozumiejąc go jako język oparty na użyciu leksemów z języka powszechnego wzbogaconych o znaczenie naukowe lub profesjonalne (Beccaria 1973:7–59). Warto podkreślić cechę wyróżniającą, którą jest posiadanie własnej nomenklatury (Beccaria 2002:160). Istotą wyrażoną przez Beccarię jest repertorium językowe, które jednoczy znaczenia specjalistyczne poszczególnych leksemów z językiem powszechnie używanym.

Gaetano Berruto wskazuje opozycję opartą na „*linguaggi specialistici*” oraz „*lingue specialistiche*”. Pierwsze z nich są charakterystyczne dla niektórych tematów i środowisk komunikacyjnych (Berruto 1993:80). *Lingue specialistiche* natomiast odznaczają się silnie nacechowaną specjalistycznie terminologią i są używane wśród profesjonalistów lub do celów stricte zawodowych (Berruto 1993:80). Jako element różniący można wskazać kontekst komunikacyjny i sytuację użycia poszczególnych terminów. Warto podkreślić, że lingwista dzieli język specjalistyczny na trzy główne kategorie: „*lingue speciali in senso stretto*”, „*lingue speciali in senso lato*” i „*gerghi veri e propri*” (Berruto 1997:156). Pierwsza kategoria charakteryzuje się morfologią oraz słownictwem specjalistycznym (Berruto 1997:156), druga grupa wyróżnia się dopasowaniem do określonych warunków, do sytuacji komunikacyjnej (Berruto 1997:156); *gergo* natomiast charakteryzuje się specjalnym słownictwem, ale nie jest to nomenklatura (Berruto 1997:156). Wskazane cechy dystynktywne są determinowane przez leksykografię oraz jej powiązanie z sytuacją komunikacyjną, w której odbywa się dana wypowiedź.

Propozycja Alberto Sobrero jest bipolarnym podziałem na „*lingue specialistiche*” oraz na „*lingue settoriali*”. W jego założeniu, pierwsza grupa, czyli *lingue specialistiche*, wykorzystywana jest przez przedstawicieli sektorów charakteryzujących się wysokim stopniem specjalizacji i jest ona zarezerwowana dla profesjonalistów. Wśród dyscyplin należy wymienić: lingwistykę, fizykę, medycynę czy astronomię (Sobrero 1993:239). Do drugiej grupy, *lingue settoriali*, natomiast można zaliczyć dziedziny mniej wyspecjalizowane, gdzie Sobrero proponuje zakwalifikowanie do niej języka polityki, reklamy czy mediów (Sobrero 1993:239). Dziedziny te charakteryzuje mniejszy stopień formalizacji oraz ekskluzywnej dostępności zarezerwowanej wyłącznie dla przedstawicieli nauki, co stanowi o wykorzystaniu języka używanego w komunikacji codziennej czy pozbawionej wydźwięku specjalistycznego.

Po zaprezentowaniu cech dystynktywnych języka specjalistycznego wspomnianych przez trzech przedstawicieli włoskiego językoznawstwa, należy przedstawić charakterystykę języka ekonomii wskazaną przez Maurizio Trifone, Antonellę Filippone i Andreinę Scaglione (2010). Zauważają oni, że język włoski w dyskursie specjalistycznym dotyczącym języka ekonomii i finansów jest determinowany przez wysoki odsetek terminów

anglojęzycznych, jak również latynizmów. Inną cechą charakterystyczną jest metaforyka języka ułatwiająca komunikację pomiędzy profesjonalistami zaangażowanymi w sprawy ekonomiczne oraz osobami, które zawodowo nie zajmują się finansami.

3. Korpus

Korpus tworzą frazy zaczerpnięte z internetowych wydań gazety „Il sole 24 ore”. Motywacją wyboru dziennika jest jego charakter ekonomiczno-finansowy. Cytowane przykłady zostały wyselekcjonowane z artykułów publikowanych na stronie internetowej *ilsole24ore.com*. Nie zostaje wskazana żadna korelacja chronologiczna korpusu z konkretnym wydarzeniem politycznym, społecznym lub ekonomicznym. Prezentowane zdania zostały wyselekcjonowane na bazie subiektywnej, z pominięciem aspektu temporalnego.

Antycypując charakterystyki części analitycznej należy wskazać elementy kluczowe: literalne tłumaczenie terminu w oparciu o dwujęzyczny słownik angielsko-włoski włosko-angielski „Concise Oxford Paravia Italian Dictionary” (Bareggi 2009); wyjaśnienie z punktu widzenia specjalistycznego, rozumienia w kontekście ekonomii oraz finansów. Zwieńczeniem części, z której każda poświęcona zostanie jednemu leksemowi, będzie wskazanie przykładów zdań inspirowanych prasą specjalistyczną, „Il sole 24 ore”. W tekście pojawią się zdania w języku włoskim, aby podkreślić pierwotną wersję frazy, w tłumaczeniach, natomiast poszczególne anglicyzmy zostają zastąpione ich polskimi ekwiwalentami lub pozostają w formie anglojęzycznej.

Credit crunch

W słowniku języka włoskiego „Concise Oxford Paravia Italian Dictionary” (Bareggi 2009) występuje jedno literalne tłumaczenie angielskiego zwrotu *credit crunch*, czyli *stretta creditizia*. Synonimicznym wariantem wykorzystywanym w piśmiennictwie jest również określenie *stretta del credito*. Bogactwo języka włoskiego nie sprawia, że autorzy artykułów poświęconych zagadnieniom ekonomicznym odrzucają anglicyzmy, wręcz przeciwnie, najczęściej odwołują się do zwrotu *credit crunch*, co ilustrują poniższe rozważania.

W dziale popularyzatorskim internetowego wydania dziennika „Il sole 24 ore” występuje następująca definicja: „*credit crunch* dosłownie zapaść kredytowa; dochodzi do niej, gdy banki z różnych powodów, decydują się zmniejszyć ilość środków finansowych przekazywanych przedsiębiorstwom oraz udzielać mniej pożyczek rodzinom lub rozpoczynają udzielanie kredytów z coraz większymi stopami procentowymi. Rezultatem takiej sytuacji może być powstanie dużego kryzysu na rynku finansowym”⁵. Zawołowana forma anglojęzyczna *credit crunch* może powodować spokojne

⁵ Por. <https://argomenti.ilsole24ore.com/parolechiave/credit-crunch.php>, ostatnia data dostępu: 2.1.2019.

przyjęcie terminu przez czytelników włoskojęzycznych. Odwołanie do literalnego tłumaczenia *stretta creditizia*, które oznacza *zapaść kredytową*, może z kolei budzić niepokój, a nawet strach i determinuje rozumienie terminu. Idealną ilustracją są wskazane poniżej przykłady zdań:

*In gran parte però il risultato delle paralisi degli investimenti e del **credit crunch** prodotto dall'incertezza sulle intenzioni del governo e dall'esplosione del rischio paese sul debito⁶.*

*Lo spettro del **credit crunch** finora non si è materializzato anche se qualche chiaro segnale di tensione si è visto sul mercato delle obbligazioni societarie⁷.*

*Chi scrive conserva un ricordo molto netto del clima che si respirava nelle giornate più cupe dell'autunno del 2008 per esempio ha una memoria indelebile dello spettro del **credit crunch** che dominava le preoccupazioni⁸.*

Jak bezpośrednio wynika z zacytowanych fraz, autorzy decydują się na wykorzystanie anglicyzmów pomimo istnienia ich włoskich ekwiwalentów.

Rating

Kolejny z wyselekcjonowanych leksemów, to termin *rating*. Odwołując się do jego tłumaczenia na język włoski, należy wskazać na zamieszczoną w słowniku „Concise Oxford Paravia Italian Dictionary” (Bareggi 2009) definicję: *‘valutazione, del livello di affidabilità’*⁹. Ponadto *rating* jest w języku ekonomii i finansów¹⁰ rozumiany jako ocena poziomu wiarygodności kredytowej podmiotów takich jak państwa, przedsiębiorstwa czy instytucje. Wydawaniem klasyfikacji zajmują się agencje ratingowe, np. Standard&Poor’s, Moody’s czy Fitch.

Zacytowane poniżej zdania wskazują na użycie anglicyzmu *rating* w zdaniach traktujących o ocenie finansowej Italii oraz jej pozycji ekonomicznej na arenie międzynarodowej, wskazując jednocześnie na ryzyko pojawiające się na rynku finansowym.

*Non bisogna sottovalutare i rischi connessi al possibile taglio del **rating** dell’Italia¹¹.*

⁶ Przekład tego i kolejnych przykładów R.M. „W większości rezultat paraliżu inwestycyjnego oraz zapaści kredytowej jest wynikiem niepewności intencji rządu oraz wybuchu ryzyka długu publicznego”.

⁷ „Widmo zapaści kredytowej nadal się nie zrealizowało, nawet jeśli kilka jasnych sygnałów wyrażających napięcie zostało zauważone na rynku obligacji”.

⁸ „Autor wspomina sytuację szarych jesiennych dni 2008 roku, na przykład niezatarte widmo zapaści kredytowej, która dominowała wśród trosk”.

⁹ Pol. „Ocena poziomu zaufania”.

¹⁰ Por. <https://www.gov.pl/web/finanse/rating>, ostatnia data dostępu: 5.4.2019.

¹¹ „Nie ma potrzeby przeceniać ryzyka związanego z obniżeniem ratingu Włoch”.

*Per Panchini¹² da un anno il credit crunch è alle spalle grazie al fatto che le banche hanno ripreso a prestare denaro anche a quelle imprese di medie dimensioni che possono vantare un **rating** sostenibile¹³.*

*Discorso diverso riguarda l'altra spada di Damocle che prende sull'Italia: quella del **rating**¹⁴.*

Analogicznie do wcześniej wspomnianego przykładu: *credit crunch*, także *rating* jest używany w prasie specjalistycznej do opisanie zjawiska dotyczącego sytuacji ekonomicznej Italii i jej skutków.

Spread

Ostatnim z omawianych terminów jest *spread*. Tłumacząc literalnie z języka angielskiego na włoski, jak podaje „Concise Oxford Paravia Italian Dictionary” (Bareggi 2009), można odwołać się do terminu *diffusione* oznaczającego ‘rozprzestrzenianie’.

Spread jest rozumiany jako różnica między wartościami ekonomicznymi, najczęściej między ceną kupna a ceną sprzedaży. W języku specjalistycznym odnoszącym się do giełdy papierów wartościowych, wyraża różnicę między obligacjami skarbu państwa. Punktem odniesienia są notowania obligacji niemieckich, gdyż są one uważane za najbardziej stabilne¹⁵.

Należy podkreślić, że leksem *spread* jest częścią wielu wyrażen pochodzących z języka ekonomii, jak na przykład: *barometro dello spread*¹⁶, *crisi dello spread*, *dittatura dello spread*, *effetto spread*, *epoca dello spread*, *febbre degli spread*, *gioco dello spread*, *incubo degli spread*, *isteria degli spread*, *morsa dello spread*, *spread creditizio*, *spread di mercato*, *spread obbligazionario*, *spread sul mercato creditizio*, *tirannia dello spread*, *umori dello spread*. Wskazane wyrażenia podkreślają metaforyczne oblicze zacytowanych zwrotów. Widoczne jest również, że zwroty zawierające angielski leksem *spread* w drugim członie są, w przeważającej mierze, włoskie.

¹² Renato Panichini jest przedstawicielem włoskiego oddziału agencji ratingowej Standard & Poor's.

¹³ „Dla Panchiniego zapaść kredytowa jest już za nami dzięki temu, że banki ponownie udzielają pożyczek pieniężnych także przedsiębiorstwom średniej wielkości, które mogą zaważyć na zrównoważonym ratingu’.

¹⁴ Inną sprawą jest miecz Damoklesa wymierzony we Włochy, czyli rating’.

¹⁵ Por. <https://www.wallstreetitalia.com/guide/capiro-lo-spread/cose-lo-spread/>, ostatnia data dostępu: 5.4.2019.

¹⁶ Pol. ‘barometr spreadu, kryzys spreadu, dyktatura spreadu, efekt spreadu, epoka spreadu, gorączka spreadów, gra spreadu, pułapka spreadów, histeria spreadów, imadło spreadu, spread kredytowy, spread rynkowy, spread obligacyjny, spread rynku kredytowego, tyrania spreadu, kaprysy spreadu’.

Dopełnienie egzemplifikacji stanowią nie tylko pojedyncze zwroty, ale także użycie leksemu *spread* w zdaniach traktujących o ekonomii.

*Per rispondere a questa domanda bisogna verificare se e quanto le quotazioni dei bond societari sono state influenzate dai saliscendi dello **spread***¹⁷.

*Lo **spread** del rating tra Italia e Germania si è allargato a 38 „gradini”*¹⁸.

*Dal mese prossimo sarà chiaro che lo **spread** comincia a pesare sulle rate dei mutui*¹⁹.

Spread jest jednym z częściej wykorzystywanych terminów anglojęzycznych, ponieważ ma realny wpływ na życie obywateli, co stanowi o społecznym zainteresowaniu tym terminem oraz jego popularności w prasie kierowanej do włoskich czytelników.

4. Uwagi końcowe

Jak zostało wskazane anglicyzmy *credit crunch*, *spread* i *rating* mają swoje ekwiwalenty w języku włoskim, ale tłumaczenia literalne nie cieszą się popularnością we włoskim języku ekonomii. W rezultacie prowadzi to do dominacji anglicyzmów w prasie specjalistycznej o profilu ekonomiczno-finansowym. Zastanawiając się nad motywacją wyborów dokonanych przez publicystów, można domniemywać, że supremacja języka angielskiego jest wywołana chęcią dostosowania się do realiów językowych zjednoczonej Europy, gdzie niepodważalna pozostaje jego hegemonia.

Wykaz literatury

- ALIGHIERI, Dante. *Boska komedia*. Kraków: Wydawnictwo AA, 2017. Print.
- BAREGGI, Cristina. *Concise Oxford Paravia Italian Dictionary*. Oxford, New York, Torino: Oxford University Press, Paravia, 2009. Print.
- BECCARIA, Gian Luigi. „Linguaggi settoriali e lingua comune”. *I linguaggi settoriali in Italia*. Hrsg. Gian Luigi BECCARIA (a cura di). Milano: Bompiani, 1973. Print.
- BECCARIA, Gian Luigi. *Italiano: antico e nuovo*. Milano: Garzanti, 2002. Print.
- BERRUTO, Gaetano. *L'introduzione all'italiano contemporaneo. La varietà e gli usi*, Roma- Bari: Laterza, 1993. Print.
- BOCCACCIO, Giovanni. *Dekameron*. Warszawa: Wydawnictwo Mg, 2017. Print.
- DARDANO, Maurizio und TRIFONE Pietro. *Grammatica italiana con nozioni di linguistica*. Bologna: Zanichelli editore, 2013. Print.
- DE MAURO, Tullio. *Gradit. Grande dizionario italiano dell'uso*. Torino: UTET, 2007. Print.
- DE MAURO, Tullio. *Storia linguistica dell'Italia repubblicana dal 1946 ai nostri giorni*. Roma-Bari: Laterza, 2014. Print.

¹⁷W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie należy zweryfikować, czy i w jaki sposób notowania obligacji były determinowane przez *spread*?

¹⁸Spread pomiędzy Włochami i Niemcami zwiększył się o 38 „stopni”?

¹⁹Od przyszłego miesiąca będzie jasne, czy *spread* zacznie ciążyć posiadaczom kredytów?

- GIOVANARDI, Claudio, „Italiano e inglese: convivenza pacifica?”. *Inglese-italiano 1 a 1. Tradurre o non tradurre le parole inglesi?* Hrsg. Claudio Giovanardi, Riccardo Gualdo und Alessandra Coco. San Cesario di Lecce: Manni, 2008. Print.
- MARAZZINI, Claudio. *L'italiano è meraviglioso. Come e perché dobbiamo salvare la nostra lingua*. Milano: Rizzoli, 2018. Print.
- PETRARCA, Francesco. *Sonety do Laury*. Warszawa: Prószyński i Spółka, 2001. Print.
- SABATINI, Francesco und Vittorio COLETTI. *Dizionario italiano Sabatini Coletti*. Firenze: Giunti, 2008. Print.
- SOBRERO, Alberto. „Lingue speciali”. *Introduzione all'italiano contemporaneo, La variazione e gli usi*. Hrsg. Alberto Sobrero (a cura di). Roma-Bari: Laterza, 1993. Print.
- TRIFIONE, Maurizio, Antonella FILIPPONE und Andreina SCAGLIONE. *Affresco italiano C1: corso di lingua italiana per stranieri*. Milano: Le Monnier Mondadori Education, 2010. Print.
- ZINGARELLI, Nicola. *Il nuovo Zingarelli minore. Vocabolario della lingua italiana*. Bologna: Zanichelli editore, 2008. Print.

ZITIERNACHWEIS:

- MANKOWSKA, Ramona. „Credit crunch, spread i rating we włoskim języku ekonomii i finansów.” *Linguistische Treffen in Wrocław* 15, 2019 (I): 319–327. DOI: 10.23817/lingtreff.15-27.